

עת"א 8645/06/22 - רולן יודוב נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית משפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 8645-06-22 יודוב(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני כבוד השופט דרור ארד-אילון
עותרים רולן יודוב (אסיר)
נגד
משיבים 1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

העותר בעצמו
מטעם המשיב עו"ד אוהד בוזי

פסק דין

- העותר ביקש לרכוש באמצעות הקנטינה מילון אלקטרוני הכולל את השפה הרוסית, שהוא פריט המאושר בעקרון לרכישה בקנטינה, לצורך לימוד עצמי של אנגלית. לטענתו, בעת שהיה בכלא רימונים ולמד לבגרות, היה לו מילון דומה, שאבד. עתה הוא מבקש את המילון לצורך לימוד עצמי של אנגלית, שכן נאמר לו שבעת הזו אין לימודי אנגלית בבית הסוהר בו הוא נמצא.
 - המשיב מאשר את עיקרי הדברים. לאחר שהעותר הגיש את הבקשה, נפגשה עמו רת"ח חינוך, ומסרה לו שיוכל לקבל את המילון שביקש רק אם ילמד לימודים אקדמיים. העותר הבהיר שאין לו כסף לממנם, אך בקשתו לקבלם ללימוד עצמי - נדחתה.
 - כנגד החלטה זו של רת"ח חינוך הוגשה העתירה. השאלה המרכזית המחייבת הכרעה היא, האם מתיר הדין רכישת מילונים רק לאסיר הלומד במסגרת חינוכית של המשיב, או שמא גם לאסיר הלומד בעצמו.
 - הסדרת הפריטים המותרים בהחזקה על ידי אסירים נקבעה בחוק, בתקנות ובפקודות הנציבות, ובגדרם הוקנה שיקול דעת לגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר. שיקול דעת זה מחייב לקחת בחשבון הן את רווחת האסיר ואת צרכיו האישיים והאינטלקטואליים. בפרט כך באשר לאסירים הנושאים במאסרים ממושכים, המנותקים מן העולם החיצון. מנגד יש לשקול, בין היתר, את בטחון ובטיחות הפרט והכלל בבית הסוהר, ולחתור לשוויון בתנאי החזקתם של אסירים (רע"ב 4035/07 פלוני נ' שירות בתי הסוהר (2007)).
- בכל עת, על גורמי המשיב לזכור, שהחזקתם של אסירים במשמורת אינה יכולה לעצור את שאיפתם ללמוד ולהתפתח, שאיפה שראוי לקדם ולטפח. "הכליאה בבתי-הסוהר שלנו, מה שלא תשלול ותגביל את חופש הגוף - את חופש הרוח משאירה היא בעינה, ואיש אינו רשאי לשלול ולהגבילו." (בג"ץ 144/74 לבנה נ' שירות בתי הסוהר (1974)).
- כפי שנאמר בהצהרת המדיניות ביחס לבתי הסוהר באנגליה בשנת 1957 (כמובא בידי כב' השופט עציוני בעניין לבנה לעיל):

"המטרה בהחזקת אדם בבית-הסוהר צריכה, עד כמה שהתנאים המוגבלים מאפשרים זאת,

להרחיק ממשטר בית-הסוהר כל מה שאפיו הינו רק שלילי ומדכא, ולשאוף לדברים שהם פוזיטיביים וקונסטרוקטיביים, ובמיוחד לחפש כל אמצעי נגד, שיוכל לעמוד בפני התנוונות הגוף והנפש, שהיא הסכנה החמורה ביותר של המאסר הממושך."

ראו לדיון בהגבלת כמות הספרים לאסיר: רע"ב 9552/09 סיגלית כהן נ' שירות בתי הסוהר (2012).

5. גדר הביקורת השיפוטית על שיקול הדעת של גורמי המשיב היא ביקורת מנהלית. בית המשפט אינו שם עצמו בנעלי הגורם המקצועי במשיב, אלא בוחן האם נפל בהליך המנהלי פגם היורד לשורש העניין או האם התוצאה היא בלתי סבירה בעליל. מנגד, לבית המשפט מסורה הסמכות לבחון את המסגרת החוקית לפעולת גורמי המשיב, ובגדר זאת להכריע באשר למתחם הסמכות שבו הם פועלים.

6. סעיף 38 לפקודת בתי הסוהר, התשל"ב-171 הקובע שאסיר לא יחזיק **"חפץ אסור"**, המוגדר ככל חפץ שאינו מותר להחזקה מכוח הפקודה והתקנות, או מכוח אישור של מנהל בית הסוהר, סגנו או קצין שהוסמך לכך על ידי מנהל בית הסוהר.

תקנה 37(א)(3) לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח-1978, קובעת שאסיר רשאי להחזיק **"חפצים אישיים שהחזקתם הותרה בידי מנהל בתי הסוהר, בכפוף לתנאים, לנסיבות ולהגבלות שנקבעו בהוראות המחייבות את השירות."**

פקודת הנציבות 04.33.00 "אחזקה, אחסנה ושינוע פריטי ציוד של אסירים" (מעודכנת 4.12.2012) קובעת כי **"רשימת החפצים המותרים להחזקה וכמותם בידי אסירים פליליים וביטחוניים, מפורטת בנספח א"**. עיון בנספח א', מלמד שפריט מסוג **"מילונית"**, ניתן לקבל רק באמצעות המשיב, **"באישור ק. חינוך - ללומדים בלבד"**.

בפקודת הנציבות 04.70.00 "פעילות חינוך לאסירים", בסעיף 4, מוגדר "אסיר לומד" כ**"אסיר שנמצא מתאים ומשתתף בפעילות חינוך בהתאם להוראות פקודה זו."**

בסעיף 4(י) מוגדרת "פעילות חינוך", כ**"תכנית לימודית מובנית להקניית השכלה יסודית והשכלה תיכונית, המתקיימת במרכז חינוך."**

7. על יסוד זה הבהיר המשיב בתשובתו שתכלית ההסדר היא שלא יהיה לאסיר "ציוד עודף".

במהלך הדיון, הוסיף ב"כ המשיב טענה נוספת, והיא שבכל מוצר אלקטרוני קיים סיכון שהוא יפורק ויורכב בדרך אחרת. אם כי הבהיר שדבריו אינם מכוונים כלפי העותר.

כבר עתה אומר, שלא ניתן להישען בענייננו, על הטענה שיש בכל מכשיר אלקטרוני "סיכון". משמכשיר מסוג **"מילונית"** עשוי להיות חפץ מותר **"באישור ק' חינוך - ללומדים בלבד"**, הרי שככל שיש סיכון כנטען, הוא אינו מצוי במכשיר אלא במחזיק בו. על כן, השאלה העיקרית היא, **האם בנסיבותיו של העותר, המילונית היא בבחינת 'ציוד עודף', או שמא היא חפץ מותר ללומדים בלבד?**

8. כאמור, המסגרת החוקית למתן היתר להחזיק במילונית מוגדר במילים: **"באישור ק' חינוך - ללומדים בלבד"**. והשאלה היא, האם משמעות הביטוי 'לומדים' היא 'אסיר לומד' כמובנו בפקודת הנציבות 04.70.00, או שמא נכלל בו גם אסיר שבחר בלימוד עצמי?

9. ראשיתה של הפרשנות, בלשון בו נקבע הדין. תיאור מסגרת שיקול הדעת ביחס ל"מילונית" מבוסס על הביטוי 'ללומדים בלבד' ולא על הביטוי המוגדר 'אסיר לומד'. כך בכלל, וכך בהקשר של לימוד שפה.

10. להבדיל מכך, בפריט "דיסקים של האו"פ" (האוניברסיטה הפתוחה), נקבע: **"יתקבלו בדואר מהאו"פ - לאסיר פלילי לומד"**; ובפריט "ספרי לימוד" נקבע: **"5 ספרים לאסיר במצטבר - לאסיר ולאסיר לומד עד 7 ספרים במצטבר ובאישור קצין חינוך"** (ראו פרשת **סיגלית כהן** לעיל). בשני מקרים אלה נעשה שימוש בביטוי 'אסיר לומד' שמוגדר בפקנ"צ 04.70.00 כאמור, כמי שמשתתף ב'פעילות חינוך'. זאת בהבדל מהביטוי 'לומדים' הקבוע ביחס למילונית.
11. הגיון דברים זה, חל ביתר תוקף לנוכח השינויים שחלו עם השנים, אשר בהם פריט של מילון אלקטרוני הפך לדרך המלך של שימוש במילון. המשיב לא מסר כל הסבר באשר לאבחנה בין לימוד באמצעות מילון מודפס לבין לימוד באמצעות מילון אלקטרוני (למעט טענת הסיכון האמורה, שאליה אתייחס בהמשך).
12. לאור דברים אלה, בבחירה בין פירוש ההוראה "ללומדים בלבד" כהצבעה על לימוד במסגרות חינוך של המשיב, לבין פירושו כהצבעה על כל דרך לימוד שקצינת חינוך הכירה בה - נראה בעיני הפירוש השני.
- הטעם לכך, שמצד אחד הוא חל על קשת רחבה יותר ובלתי מסוימת של מקרים, ומצד שני הוא מוגבל באישור פוזיטיבי מראש של קצינת חינוך על פי שיקול דעתה. קרי, התנאי המהותי הוא, שאכן מדובר בשימוש למטרות לימוד, והפיקוח על כך מסור בידי הגורם המקצועי המתאים: קצינת החינוך.
13. קביעתי זו מבוססת על הלשון שבה נוסחה ההוראה בעניין "מילונית", בהשוואה ללשון שבה נוסחו הוראות ביחס לפרטים אחרים, ולאור תכלית ההסדרה. היא אינה מבוססת על הטענה שיש להשוות בין תנאיהם של מי שלומד באופן עצמי לבין מי שלומד במסגרת חינוכית של המשיב (השוו: רע"ב 7497/16 **ואדים מולדובסקי נ' שירות בתי הסוהר** (2017), שם הועלתה טענה מעין זו אך לא נדונה לגופה).
14. קביעתי פותרת גם את החשש מפני שימוש לרעה במכשיר בין בדרך של "פירוק והרכבה" ובין בדרך אחרת. באישור להחזיק מילון אלקטרוני, רשאית קצינת החינוך לשקול לא רק את ההיבט החיובי של צורך לימודי ("ללומדים בלבד") כאמור, אלא גם את ההיבט השלילי של הסיכון לשימוש לרעה. אין ספק שקצינת חינוך רשאית לא לאשר רכישת מילון אלקטרוני על ידי אסיר, שעולה ממנו סיכון סביר, שישתמש לרעה במכשיר.
- לעניין הסיכון, ראו את האבחנה בין הכנסת מילונית על ידי חבר או בן משפחה שהיא אסורה, לבין רכישתה המותרת בקנטניה (רע"ב 7522/00 **שכורי נ' שב"ס** (2000)).
15. אבהיר, שהעובדה שאסיר לומד בעצמו ולא ב"פעילות חינוך" של המשיב אינה מעניקה לו זכות אוטומטית לרכישת מילונית. התנאי מוגדר כ"**באישור ק' חינוך** - ללומדים בלבד" והאישור מלמד על שיקול דעת בהתאם לנסיבות. כך, מקום שבו יש "פעילות חינוך" בתחום מסוים כמו לימוד אנגלית, אפשר שקצינת החינוך תמצא שיש לעודד השתתפות בפעילות זו, ולכן לא תאשר משיקולים מקצועיים מובהקים שמופקדים בידה, רכישת מילון למי שבוחר ללמוד באופן עצמי.
- אולם מקום שבו אין "פעילות חינוך" כזו שהאסיר מבקש להשתתף בה, ומדובר בלימוד לגיטימי ורצוי (כמו לימוד שפה) - הרי שזה שיקול הפועל לטובת מתן אישור לאסיר לרכוש מילונית, ככל שהיא דרושה ללימוד האמור.
16. לסיכום דברים אלה, מצאתי שלפי פקנ"צ 04.33.00 נספח א' בפריט "מילונית" - החזקתו מחייבת את אישור קצינת החינוך, והוא מיועד לצרכי לימוד בלבד, בין אם ב"פעילות חינוך" אלא ללומדים בכלל.
17. מן הכלל אל הפרט. מעמדת המשיב עולה, שהאישור לא סורב בשל הטענה שהעותר אינו מתכוון להשתמש במילון ללימודים, או שיש חשש שהוא ישתמש בו לרעה. הסירוב נעוץ אך ורק בעובדה שהוא אינו משתתף בפעילות חינוך מוסדרת (כמו האוניברסיטה הפתוחה), אלא מכון את מאמציו ללימוד עצמי, ומתוך השקפה

שהפקודה אינה מתירה החזקה לצורך לימוד עצמי כאמור.

משמצאתי שהוראת הפקודה מתירה החזקה גם ללימוד עצמי, ומשאין בהחלטה המנהלית שלא לאשר את הרכישה טעם אחר, הרי שהחלטה זו בטלה, ויש לראות את העותר כמי שרשאי לרכוש בקנטינה מילון אלקטרוני הכולל את השפה הרוסית, המאושר לשימוש בשב"ס.

ניתנה היום, כ"א אב תשפ"ב, 18 אוגוסט 2022, בהעדר
הצדדים.